

Мати-невільниця

Леся Українка

Був ясний день, веселий, провесняний,
До нас у хату крізь вікно одкрите
Вривався гомін голосних потоків,
Що бігли вниз по вулиці нагірній,
Вітрець влітав і, мов пуста дитина,
Скидав додолу від стола папери,
За ним влітала ціла згряя гуків,
Все та давно знайома пісня міста,
Але і в ній нові лунали ноти,
Весняні... Та вони лунали не для нас,
Бо не було весни у нашім серці.
Ота весна, що за вікном сміялась,
Нам принесла новини невеселі,
Тюремні вісті: той сидить в неволі,
Недавно взятий, той в тюрмі збожеволів,
А той недавно вийшов, але хворий
Душею й тілом, він же був забраний
Якраз в розцвіті мрій, надій і праці.
Над нами теж, мов туча громовая,
Нависли влади темної погрози.
Така була для нас в той рік весна.
Удвох сиділи ми і розмовляли,
Я сумно слухала товаришки розповідь
І безуважно торочки сплітала
На обрусі (товаришці той обрус
В тюрмі покійна мати вишивала);
Розповідь та була уривчаста і тиха,
Бо голос був приглушений від туги,
І хутко він урвався, мов струна;
У хаті стало тихо, тільки чутно,
Як гралася товаришки дитина
І ляскала маленьким батіжком,
На стільчику рушаючи в дорогу.
Я, дивлячись на неї, проказала:
"Ба, що робити? Не журіться, друже!
Хоч, може, ми і не побачим волі,
Але дитинка ся побачить, певне!..

Що скажеш ти на се, малий філософ?"

Дитинка ясно глянула на мене

Розумними, цікавими очима,

А мати шпарко мовила до мене:

"Мовчіть, нехай воно сього не чує!

Ви знаєте, дитиною я часто

Від матері покійної се чула:

Як виростеш, то будеш вільна, доню.

Вона казала се так весело і твердо,

Що я повірила в свою щасливу долю.

І вірила, аж поки не зросла...

Тепер моїй дитині се говорять...

Іди, іди, моє маленьке, грайся!"

Дитина знов до забавок вернулась,

Товаришка взяла шиття, я книжку,

Розмова наша більше не велася...